

УСТОЙЧИВОСТ ИЛИ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ: ЗЕЛЕНИЯТ ПРЕХОД НА АФРИКА

Едуард Маринов

Нов български университет, Институт за икономически изследвания при
Българската академия на науките
ORCID: 0000-0002-0925-2875

Как да се цитира тази статия / How to cite this article:

Marinov, E. (2024). Ustoychivost ili ikonomicheski rastezh: Zeleniyat prehod na Afrika (Sustainability or Economic Growth: Africa's Green Transition). *Economic Thought Journal*, 69 (4), 464-484 (in Bulgarian). <https://doi.org/10.56497/etj2469403>

To link to this article / Връзка към статията:

<https://etj.iki.bas.bg/general-economics-and-teaching/2024/12/12/ustoyivost-ili-ikonomeski-raste-zeleniyat-prehod-na-afrika>

Published online / Публикувана онлайн: 13 December 2024

Submit your article to this journal / Изпратете статия за публикуване

<https://etj.iki.bas.bg>

Article views / Статията е видяна:

View related articles / Други подобни статии:

View Crossmark data / Вж. информация от Crossmark:

Citing articles / Цитиращи статии:

View citing articles / Вж. цитиращи статии:

УСТОЙЧИВОСТ ИЛИ ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ: ЗЕЛЕНИЯТ ПРЕХОД НА АФРИКА

Едуард Маринов

Нов български университет, Институт за икономически изследвания
при Българската академия на науките

ORCID: 0000-0002-0925-2875

Резюме: Усилията на Африка за устойчиво развитие стават все по-важни от гледна точка на изострянето на проблемите, произтичащи от засилващата се уязвимост на околната среда от изменението на климата в световен план. Въпреки че допринесе за по-малко от 4% от световните емисии на парникови газове, континентът е изправен пред значителни предизвикателства, вкл. суши и проблеми с достъпа до енергия, които застрашават икономическата стабилност. Във връзка с това в представеното изследване е разгледана взаимозависимостта между усилията на африканските страни за постигане на устойчивост и икономическия им растеж. Аргументирано е предположението, че преходът към възобновяема енергия може да стимулира индустриалния растеж и да създаде възможности за заетост. Очертани са бъдещите перспективи на зеления преход в Африка, като е акцентирано върху потенциала на газовите ресурси и на възобновяемата енергия да се съчетаят с икономическото развитие. С помощта на SWOT анализ е извършена систематична оценка на ползите и на рисковете, свързани със зеления преход на континента, като е обърнато специално внимание на потенциалните пречки за неговото осъществяване. Накрая са направени някои политически препоръки за интегриране на устойчивостта в националните стратегии и за засилване на подкрепата на световната общност за зеления преход в Африка с цел постигане на устойчиво бъдеще.

Ключови думи: устойчивост; икономически растеж; възобновяема енергия; климатични промени; Африка

JEL codes: O55; Q01; Q5

DOI: <https://doi.org/10.56497/etj2469403>

Received 02 October 2024

Revised 25 October 2024

Accepted 11 November 2024

Въведение

Въздействието на изменението на климата се засилва в световен мащаб, а стремежът към устойчиво развитие се превръща в неотложна задача за всички държави, особено в Африка, която остава един от най-уязвимите региони по отношение на свързаните с климата заплахи. Въпреки че допринася за по-малко от 4% от световните емисии на парникови газове (AJLabs, 2023), Африка се сблъсква със значителни екологични предизвикателства, вкл. повишаване на температурите, екстремни метеорологични явления и намаляване на селскостопанската производителност. Тези предизвикателства могат да застрашат не само екологичната устойчивост, но и икономическия растеж и социалната стабилност на континента, в резултат от което се увеличава рискът милиони хора да изпаднат в още по-голяма бедност.

В контекста на тези проблеми пред африканските държави стои нож с две остриета – да насърчават икономическия растеж и същевременно да се стремят към устойчивост. Постигането на подобен баланс е сложно – от една страна, традиционните модели на развитие често разчитат на добива на природни ресурси, което може да се окаже несъвместимо с дългосрочните цели за устойчивост. От друга страна, преходът към по-екологични практики и към използването на възобновяеми енергийни източници може да открие нови пътища за икономически растеж, да създаде възможности за заетост и да повиши устойчивостта срещу изменението на климата.

Предвид всичко това целта ни тук е да изследваме сложната взаимовръзка между действията, насочени към устойчивост, и онези, които стимулират икономическия растеж в Африка, и да потърсим отговор на въпроса как те заедно могат да изиграят ролята или на пречки пред, или на пътища към едно по-добро бъдеще за държавите и народите на континента. Анализът се основава на обстоен преглед на съществуващата литература, политики и доклади, свързани с усилията на Африка за устойчиво развитие. Разгледани са някои конкретни инициативи, които засягат сегашното състояние и предизвикателствата пред устойчивостта на континента. Резултатите са обобщени в SWOT анализ, за да се определят силните и слабите страни, възможностите и заплахите, съпътстващи зеления преход в Африка. Изведени са предимствата и рисковете, свързани със стремежа на африканските държави към икономическа, социална и екологична устойчивост.

Устойчивостта и екологичните предизвикателства като определящи фактори за структурните промени в световната икономика

За да се разбере конкретната динамика в Африка, е необходимо най-напред да бъде разгледан по-широкият контекст на устойчивостта и на екологичните предизвикателства като определящи и придобиващи все по-голяма тежест движещи сили на структурните промени в световната икономика. Устойчивостта придобива все по-значима роля при формирането на моделите на търговските политики. Устойчивите практики се превръщат в ключови съображения както за бизнеса, така и за потребителите (Бобева и др., 2023). Екологичната устойчивост се очертава като стратегически важен фактор при оформянето на търговските модели. Възходът на зелените търговски политики и регулации отразява глобалния ангажимент за справяне с изменението на климата и за насърчаване на устойчивото развитие (Желязкова, 2020). Държавите и предприятията, които възприемат екологично отговорни практики, печелят конкурентно предимство на международния пазар (Спасова, 2024; Zhelyazkova, 2024). Анализирването на пресечната точка между екологичните съображения и търговските структури дава представа за развиващия се пейзаж на глобалната търговия, където устойчивите практики стават неразделна част от процесите на вземане на решения от бизнеса и от политиците (Съботинова, 2020).

Глобалните вериги за доставки, които са ключови артерии на международната търговия, са все по-податливи на и уязвими от екологични предизвикателства. Изменението на климата, екстремните метеорологични явления и недостигът на ресурси създават рискове, които могат да нарушат потока на стоки през границите. Предприятията и нациите адаптират своите стратегии за участие във веригите за доставки, за да повишат устойчивостта и да неутрализират ефектите от несигурността на околната среда. Развитието на кръговата икономика, отговорните практики за снабдяване и екологичните логистични решения са примери за мерки, предприети за справяне с рисковете за околната среда в глобалните вериги за доставки (Желязкова, 2017).

Глобалното осъзнаване, свързано с устойчивостта на околната среда, оказва все по-голямо влияние върху структурата на международната търговия. Бизнесът и нациите добре разбират необходимостта от възприемането на устойчиви практики, които минимизират въздействието върху околната среда (Георгиева и Брънзова, 2024). Увеличава се значението на включването на устойчивостта в стратегическото планиране на бизнеса и в изготвянето на политики на нациите. Чрез насърчаване на устойчиви вериги за доставки, които отчитат рисковете за околната среда, заинтересованите страни могат да допринесат за развитието на по-устойчива и адаптивна глобална търговска система. В епоха, белязана от

повишаващо се екологично съзнание, интегрирането на тези съображения се превръща не само в конкурентно предимство, но и в основен аспект на отговорни и ориентирани към бъдещето производствени и търговски практики (Карпузова, 2022).

Устойчивите практики обхващат спектър от усилия, вкл. екологични производствени методи, енергийно ефективен транспорт и спазване на строги екологични разпоредби. Възприемането на устойчиви практики се превръща в стратегически императив за бизнеса, който се стреми да се приведе в съответствие с предпочитанията на потребителите и да отговори на развиващите се регулаторни стандарти (Ангелова, 2024). Интегрирането на устойчивостта в производствените процеси и във веригите за доставка е не само отговор на пазарните изисквания, но и проактивна мярка за смекчаване на рисковете за околната среда.

Стратегиите за устойчивост включват развитие на зелени и на кръгови бизнес модели, на отговорни практики за снабдяване и за внедряване на екологични логистични решения (Димова и Карпузова, 2024). Кръговите икономики дават приоритет на намаляването на отпадъците и на максимизирането на живота на продуктите, като допринасят за по-устойчив и ресурсно ефективен подход към производството и към потреблението. Отговорните практики за снабдяване са свързани с етичен и екологично осъзнат избор при доставките, гарантирайки, че веригите за доставки се придържат към високи стандарти за устойчивост.

След като очертахме в най-общи линии и накратко ролята на устойчивостта като все по-важен фактор, въздействащ върху процесите в световната търговия и икономика, по-нататък насочваме вниманието си към Африка, защото в този регион взаимодействието между икономическия растеж и устойчивостта разкрива както уникални предизвикателства, така и огромни потенциални възможности.

Пътят на Африка между икономическия растеж и устойчивостта

Както посочихме, цитирайки AJLabs (2023), въпреки че Африка допринася за по-малко от 4% от всички световни емисии на парникови газове, много страни на континента са изправени пред сериозни предизвикателства, породени от климатичните промени. Сред тях са все по-екстремните засушавания и наводнения, зачестилите горещи вълни, както и произтичащите от всичко това възможни загуби на реколти (Nartey, 2024). Финансовото въздействие на изменението на климата върху континента се оценява на между 5 и 7 млрд. USD годишно, като прогнозите сочат потенциално увеличение до 50 млрд. USD до 2030 г. (AfDB, 2024). Смята се, че ефектът от климатичните промени може да доведе до такова

положение, че още 50 млн. африканци да се окажат под прага на бедността, а 100 млн. да бъдат застрашени от разселване. Същевременно приблизително 600 млн. човека остават без достъп до енергия, което пречи както на икономическия растеж, така и на развитието (WB, 2021).

Вземайки под внимание всички тези сериозни проблеми, е изключително важно да се отговори на двойните предизвикателства на устойчивото развитие – да се гарантира задоволяването на сегашните нужди по начин, който не застрашава бъдещето, и икономическият растеж в Африка. Това е и основна тема на първата Среща на върха за климата в Африка, проведена в Найроби през септември 2023 г. Предизвикателствата обаче обикновено се разглеждат като взаимно изключващи се, а въпросите, които те повдигат, често се обсъждат изолирано. Ето защо е наложително този дискурс да претърпи промяна и да се признае, че устойчивото развитие и икономическият растеж са неразривно свързани, като едното е немислимо без другото (Nartey, 2024).

В светлината на изследванията на Nartey за ролята на мултинационалните компании в развитието на нововъзникващите пазари може да се твърди, че в дебатите относно връзката между икономическия растеж и устойчивото развитие в богатите на суровини африкански страни липсва един важен елемент – да се признае взаимозависимостта между тези две цели. Икономиката на Африка е до голяма степен подвластна на добива на природни ресурси (нефт, газ и минерали като мед, кобалт, злато и диаманти). 45 африкански държави остават силно зависими от износа на суровини, вкл. изкопаеми горива (UNCTAD, 2021), но въпреки това те са изправени пред нарастващ натиск да се откажат от този потенциално доходноносен източник на приходи. Следователно остава въпросът дали тези страни трябва да дават приоритет на използването на природните си ресурси за икономически растеж, потенциално за сметка на околната среда, или да търсят алтернативни пътища, които приемат наличието на неразривна връзка между устойчивото развитие и икономическия растеж.

За да бъдат избягнати опростените отговори на този въпрос обаче, е необходимо да се обърне сериозно внимание на дискусията. Не е неоправдано хората в Африка да искат да разполагат със същите икономически възможности, на които вече се радват гражданите в Глобалния Север. За да се постигне това, според много африкански държави най-очевидното решение е да се възприеме моделът на икономическо развитие, прилаган от сегашните развити страни, който включва експлоатацията на сравнително неизползваните природни ресурси в Африка. За тези държави фундаменталната реалност е, че извличането на облаги от природните материали, които се намират в техните граници, е от първостепенно значение, ако искат да поддържат икономическото си развитие.

В същото време се твърди, че Африка има потенциала да допринесе значително за глобалните усилия за декарбонизация и може да използва своите възобновяеми енергийни ресурси като зелен индустриален център (MIF, 2023). Но осъществяването на тази технологична трансформация зависи от наличието на суровини. Ето защо, следвайки целите на зеления преход, е наложително компаниите, особено мултинационалните корпорации, опериращи в Африка, да определят по-устойчиви методи за добив на ресурси, като същевременно гарантират минимално въздействие върху околната среда. За щастие това вече се случва, макар и все още в ограничени мащаби. Например минни компании като „KoBold Metals“, която е подкрепена от основателя на „Microsoft“ Бил Гейтс, използват изкуствен интелект, за да прогнозират местоположението на находищата, като по този начин намаляват неблагоприятното въздействие върху околната среда на проучвателните сондажи (Nartey, 2024).

Съобразяването с конкретния контекст също играе ключова роля. За успеха на зеления преход е важно да има достатъчно финансови ресурси, иновативни решения и достъп до най-съвременни технологии. В някои скорошни доклади обаче се подчертава, че зелените технологии са разработени, тествани и прилагани предимно в развитите страни, което представлява значително предизвикателство при прилагането им в развиващите се държави (MIF, 2023; IEA, 2023). Освен това амбициозните устойчиви проекти, например вятърни паркове, мрежи за обществен транспорт или геотермални централи, често се сблъскват с пречки поради спешната нужда от незабавни енергийни решения на местно равнище.

Заслужава да се отбележи, че на Срещата на върха за климата в Африка през септември 2023 г. държавните ръководители признават необходимостта от ефективно ангажиране на всички заинтересовани страни, като се подчертава, че разработването на екологосъобразни инициативи трябва да бъде от полза за възможно най-голям брой местни участници. Очакването е този процес да бъде оглашен от правителствата, но компаниите от своя страна трябва да поемат съразмерна отговорност и да имат нюансирано разбиране на местните контекст и нужди.

Въпреки посочените положителни индикации пречките пред африканските държави не са преодолени. Сегашното състояние на достъпа до енергия на континента е нагледен пример за сложността на проблемите, които продължават да съществуват в тази област. Отново ще подчертаем, че според оценките на Световната банка над 600 млн. човека в Африка нямат достъп до електричество (WB, 2021), а 46-те процента от населението, които имат такъв, взети заедно използват по-малко енергия, отколкото цяла Испания (Tobin and Sparkman,

2022). Липсата на достъп до енергия възпрепятства икономическия растеж и ограничава потенциала на континента в сравнение с други развиващи се региони. Тъй като населението там не престава да нараства с бързи темпове, а търсенето на надеждна енергия, на сигурни възможности за заетост и на устойчиво бъдеще ще продължи да се увеличава, подобряването на достъпността на енергията все повече се превръща в критичен въпрос.

Икономическата комисия на ООН за Африка (UNECA) набляга върху необходимостта от установяване на справедлив и устойчив преход (JST) за този регион. За целта Комисията предлага инвестиционна рамка, предназначена за капитализиране на богатите природни ресурси на континента, като същевременно се премине към възобновяеми източници и се постигне всеобхватен достъп до енергия (UNECA, 2024). В доклада на UNECA (2024) се подчертава потенциалът на младото население на Африка, на обработваемата земя, на стратегическите залежи на минерали и на предимствата на бързо развиващите се нови технологии за стимулиране на устойчив енергиен преход. Реализирането на тези перспективи обаче зависи от значителното увеличаване на инвестициите, от развитието на инфраструктурата и от включването на устойчивостта в националните икономически стратегии.

От всичко казано дотук става ясно, че стратегиите, прилагани на този етап, ще имат огромно въздействие върху траекторията на развитие на Африка по отношение на растежа, достъпа до енергия и устойчивостта в бъдеще. Днешните реалности налагат африканските държави да съумеят да намерят баланс в сложната взаимовръзка между зависимостта от ресурсите, въздействието на климата и усилията за екологично, социално и икономически устойчиво бъдеще.

За Африка икономическият растеж и екологичната устойчивост са взаимозависими

След като разгледахме текущата ситуация по отношение на сегашното състояние, възможностите и предизвикателствата пред усилията за постигане на устойчивост в Африка и връзката им с икономическия растеж, в тази част ще обърнем внимание на бъдещите очаквания, като се съсредоточим по-специално върху потенциала на газовите ресурси и на възобновяемата енергия за стимулиране на икономическото развитие.

Разработването на богатите газови ресурси на Африка се превръща в спорна тема в контекста на глобалния стремеж към намаляване на емисиите и към смекчаване на ефектите от климатичните изменения. развитието на газовите находища и газодобивът като цяло има потенциала да улесни напредъка на по-широката индустриална икономика на Африка и да подпомогне прехода към

възобновяеми източници, както и електрификацията на секторите за крайно потребление. В краткосрочен план разработването на газови ресурси предлага нови възможности и стимулира икономическия растеж и индустриализацията, необходими за изграждането на инфраструктура за възобновяема енергия и за привличането на инвестиции. Това е и по-екологосъобразен начин за постигане на високи нива на благосъстояние и на развитие, отколкото пътят на индустриализация на базата на въглища, избран от развитите държави в миналото.

Докладът за енергийните перспективи за Африка за 2022 г. на Международната агенция по енергетика (IEA) определя достъпа до енергия в Африка като решаващ фактор за икономическия растеж на държавите от континента. Според изпълнителния директор на IEA Фатих Бирол най-съществената пречка пред икономическото развитие в тези страни е липсата на достъп до енергия (IEA, 2023). През последното десетилетие световната общност определя разширяването на достъпа до енергия в Африка като приоритетна област. Въпреки това икономическият натиск, произтичащ от пандемията от COVID-19, от нестабилните енергийни пазари и от нарастващите разходи за втечен газ (LPG), води до 4% спад на модерните енергийни услуги (електричество и чисти горива за готвене) между 2019 и 2021 г. (IEA, 2023). Това обръщане на напредъка в постигането на Цел 7 на ООН за устойчиво развитие – достъпна, надеждна, устойчива и модерна енергия за всички, трябва да се разглежда като сериозна причина за безпокойство по отношение на стремежа на Африка към устойчиво развитие и като недвусмислен повод политиките и финансистите в световен мащаб да обърнат по-голямо внимание на този въпрос преди следващата среща на върха, свързана с климата.

През последните години международните институции поемат ангажимент да се откажат изцяло от инфраструктурни проекти, свързани с изкопаеми горива. Сред заслужаващите внимание примери са отговорът на Министерството на финансите на САЩ на Заповед № 14008 на президента Байдън, с която се прекратяват преките инвестиции във въглищни и петролни проекти в чужбина, както и политиката за енергийно кредитиране на Европейската инвестиционна банка, която постепенно преустановява предоставянето на финансова помощ за енергийни проекти, разчитащи на неизползвани изкопаеми горива (Tobin and Sparkman, 2022). Това предизвиква дебати относно възможността за незабавен преход към производството на енергия от възобновяеми източници в енергийно бедните африкански държави на юг от Сахара, които не разполагат нито със стабилно базово производство, нито с мащабна преносна инфраструктура. В рамките на дебата е особено проблематичен и въпросът дали е възможно да се декарбонизират промишлените и селскостопанските процеси в тези страни.

Отговорът на поставените въпроси не може да е и не е еднозначен. Очевидно е, че съществуват сериозни различия в енергийните нужди и ресурси на континента. Най-големият източник на търсене на електроенергия тук са домакинствата и именно за тях решенията за възобновяеми енергийни източници извън мрежата предлагат значителни и непосредствени перспективи, особено чрез разпределена слънчева енергия. Това ще позволи на селските общности, които нямат почти никаква надежда за създаване на междусистемни връзки в близко бъдеще, да развият локално електроснабдяване. Обратно, съществена част от захранваната от мрежата електроенергия в страни на юг от Сахара като Кения и Етиопия идва от безвъглеродно базово производство благодарение на богатите геотермални и хидроенергийни ресурси.

За съжаление обаче наличието на ресурси за внедряването на възобновяема енергия в Африка не е повсеместно. Въпреки че източници като слънчевата и вятърната енергия стават все по-конкурентни по отношение на разходите и имат голям потенциал, тяхната непостоянност продължава да бъде предизвикателство. Поради липсата на осезаемо разширяване на решенията за производство на базови мощности или за внедряване на базови технологии като съхранение в батерии и пренос все още не е възможно възобновяемите източници да осигурят достатъчно енергия, за да гарантират постоянно задоволяване на търсенето. Тази динамика е особено очевидна в Субсахарска Африка, където недобре развитите преносни системи често са подложени на прекъсвания и където проблемите с възвръщаемостта на разходите възпират инвестициите.

Независимо от това възможността африканският континент да има надежден достъп до енергия в съответствие с глобалния план на IEA за нулево нетно потребление е по-неизбежна, отколкото може да се предположи. Оптималното решение за постигане на сценария на IEA за устойчива Африка (SAS) не е незабавното прекратяване на всички форми на производство на изкопаеми горива. Вместо това е необходимо да се даде възможността на държавите от континента да подхранват икономическия си растеж с природен газ в краткосрочен план, като същевременно се ускори внедряването на възобновяеми енергийни източници с цел да се премине към все по-възобновяем микс в средно- и дългосрочна перспектива. Откритите между 2010 и 2020 г. залежи на природен газ в Африка представляват 40% от всички световни залежи, а неразработените запаси на континента се увеличават до над 5 трилиона куб. м, което нарежда няколко африкански държави (Нигерия, Алжир, Мозамбик) сред първите 15 в света по доказани запаси. Заслужава да се отбележи също, че разработването на всички неизползвани газови ресурси на Африка би довело до незначително покачване на емисиите на континента – от под 3% до едва 3,5% от световните емисии на

CO₂, свързани с енергетиката, от 1890 г. насам (IEA, 2023).

Индустриализацията на развиващите се страни, които не разчитат на природен газ, е свързана с редица предизвикателства, особено с оглед на зелените премии, които развитите държави могат да си позволят. Производството на топлинна енергия за промишлени цели зависи от природния газ, който е и жизненоважна суровина за производството на торове и други химикали. Ето защо разработването на газови ресурси би дало възможност на Африка да създаде промишлен сектор, който да стимулира икономическото развитие и да повиши селскостопанската самостоятелност в контекста на глобалната продоволствена несигурност. Според изчисленията проектите в населени места, вкл. Мозамбик, Демократична република Конго, Танзания, Ангола, Сенегал и Мавритания, могат да осигурят 90 млрд. куб. м газ, от които 30 млрд. куб. м се очаква да бъдат на разположение за износ. Това би генерирало допълнителни приходи за правителствата на страните от Субсахарска Африка, които са все по-обременени от дългове (Tobin and Sparkman, 2022).

Оползотворяването на потенциала на природния газ само по себе си обаче няма да доведе до постигане на целите на Африка в областта на климата и развитието, ако не бъдат предприети допълнителни мерки. Освен него е крайно необходимо да се използват възобновяеми енергийни източници, за да се улесни разширяването на достъпа до енергия на общности, които сега не са достатъчно добре или въобще не са обслужвани, както и за да се засили позицията на Африка като ключов фактор за глобалното бъдеще с нулево нетно потребление. В съответствие със SAS 80% от производството на първична енергия в Африка трябва да се получават от възобновяеми източници. Като се има предвид, че разполага с 60% от най-благоприятните слънчеви ресурси в света, съществува възможност континентът да преобрази своя енергиен сектор в надеждна система с ниски емисии. Независимо от този потенциал обаче делът на световните инсталирани мощности за слънчева енергия, които в днешно време са разположени в Африка, е само 1% (IEA, 2023).

Най-съществената пречка пред изграждането на необходимата инфраструктура за осъществяването на SAS несъмнено е липсата на достъп до капитал. Все още не всички пазари в Африка са подготвени за значителни инвестиции в системи за възобновяема енергия поради липсата на поддържаща инфраструктура. За да се разреши този проблем, трябва спешно да се предприемат адекватни действия и да се даде приоритет на насърчаването на икономическото развитие в държавите на юг от Сахара чрез индустриален растеж и разширен достъп до електроенергия. Такъв растеж ще улесни развитието на необходимата инфраструктура за стимулиране на търсенето на енергия и за създаването на икономии от мащаба, като

същевременно ще постави на преден план преминаването към нисковъглеродни и надеждни енергийни източници.

За да се улесни този преход, природният газ трябва да се използва като източник на базова електрическа и топлинна енергия за промишлени процеси. Това ще стимулира африканските държави да разработят своите газови ресурси, за да подпомогнат растежа си. Една процъфтяваща индустриална Африка има потенциала да засили доверието на инвеститорите и по този начин да привлече международния капитал, нужен за внедряването на системите за възобновяема енергия, които са жизненоважни за реализирането на целта за 80-процентово възобновяемо бъдеще.

Тук е важно да се подчертае и голямата роля на частния сектор в разгръщането на проекти за възобновяема енергия на целия континент. В труднодостъпните общности проектите за микрохидроенергийни или минимрежови системи предлагат по-жизнеспособни и обещаващи средства за увеличаване на достъпа до енергия, отколкото широкомащабното производство на енергия от мрежата. Показателен пример е програмата на Южна Африка за закупуване на енергия от възобновяеми източници от независими производители на енергия (Renewable Energy Independent Power Producer Programme, REIPPP) – от нейния старт през 2011 г. независимите производители на енергия са започнали 95 проекта за възобновяема енергия с общ капацитет от 3,27 GW при пълна експлоатация. По подобен начин програмите GET FiT в страните от Източна Африка са улеснили внедряването на производствени мощности за възобновяема енергия в Уганда и Замбия (вж. Tobin and Sparkman, 2022). С по-голям мащаб са хидроенергийният проект Batoke Gorge с мощност 2,4 GW, който обслужва Замбия и Зимбабве, както и язовирът Grand Ethiopian Renaissance Dam с мощност 6,45 GW. В Мароко целта е до 2030 г. 52% от капацитета за производство на електроенергия да се генерират от възобновяеми източници. В Кения такива източници вече осигуряват приблизително 90% от електроенергията в страната (пак там).

Въпреки тези индивидуални успешни инициативи от гледна точка на мащаба на целия континент зеленият преход очевидно ще зависи от наличието на финансови ресурси. Макар да е ясно, че в бъдеще частният сектор ще има все по-значима роля във финансирането на инфраструктурата на континента, през 2018 г. той осигурява едва 12% от него, докато африканските правителства надхвърлят това ниво на инвестиции три пъти. Пълното реализиране на SAS изисква значително повишаване на доверието на инвеститорите в африканските пазари, което от своя страна би улеснило разширяването на достъпа на Африка до международен капитал за развитие на енергийната инфраструктура. Според изчисленията годишно увеличение до 190 млрд. USD през периода 2026 – 2030 г. би

позволило на Африка да изпълни предвиденото в SAS, като постигне енергиен микс от поне 80% възобновяеми източници, допълнени с газ за промишлеността и базовите мощности. В светлината на прогнозираното нарастване на търсенето на базова енергия в Африка, което се очаква да достигне до пет пъти до 2050 г. (Bel, 2023), разходите, свързани с отлагането на тези инвестиции, вероятно ще бъдат съществени.

Плюсове и минуси на зеления преход за Африка

Дискутирайки бъдещето на енергийния пейзаж на Африка, от решаващо значение е да се преценят плюсовете и минусите на зеления преход, който представлява сложен набор от възможности и предизвикателства. Те трябва да бъдат преобладавани внимателно, за да се гарантира устойчив икономически растеж и опазване на околната среда. Анализът на тези положителни и отрицателни характеристики (вж. табл. 1) дава по-ясна представа за последиците за континента.

Таблица 1. Основни позитиви и негативи на зеления преход за Африка

Плюсове на зеления преход	Недостатъци на зеления преход
Икономически възможности	Неподходяща инфраструктура
Съответствие с глобалните цели	Нарастващо неравенство в достъпа до енергия
Устойчивост срещу изменението на климата	Зависимост от добива на ресурси
Разнообразни възможности за заетост	Предизвикателства, свързани с местния контекст

Източник: Съставена от автора.

Както стана ясно от предходното изложение, зеленият преход предлага на Африка *значителни икономически възможности* чрез развитието на възобновяемите енергийни източници, които могат да стимулират индустриалния напредък, да генерират заетост и да спомогнат за изпълнението на глобалните цели за устойчивост:

- Преходът към възобновяеми енергийни източници е сериозна предпоставка за африканските държави да използват богатите слънчеви, вятърни и водни ресурси на континента. С 60% от най-благоприятните слънчеви ресурси в света Африка има потенциал да трансформира значително своя енергиен сектор в надеждна система с ниски емисии (IEA, 2023). Освен това този преход може да доведе до намаляване на зависимостта от изкопаеми горива и така да допринесе за създаването на бла-

гоприятна среда за инвестиции в инфраструктура за възобновяема енергия, която може да подкрепи индустриалния растеж и създаването на работни места.

- Зеленият преход дава възможност на африканските страни да се съобразят с глобалните цели за устойчивост и със споразуменията за изменението на климата и по този начин да засилят международното сътрудничество и подкрепа. Като се ангажират с устойчиви практики, държавите от континента могат потенциално да получат достъп до споразумения за финансиране на климата и за трансфер на технологии, които улесняват постигането на целите им за развитие (UNECA, 2024).
- Въпреки сравнително малкия принос на Африка към глобалните емисии въвеждането на технологии за възобновяема енергия способства за намаляване на рисковете, породени от изменението на климата, което има непропорционално въздействие върху различните части от континента (AJLabs, 2023). Дискусиите относно уязвимостта от климата показват, че зеленият преход може да спомогне за повишаване на устойчивостта срещу екстремни метеорологични явления като суши и наводнения, които биха могли да застрашат селскостопанската производителност и икономическата стабилност (AfDB, 2024).
- Преминването към по-екологична икономика има потенциала да създаде многобройни възможности за заетост в нови сектори, вкл. възобновяема енергия, устойчиво селско стопанство и зелени технологии. (Вече беше разгледан примерът с независимите производители на електроенергия в Южна Африка, започнали множество проекти по програмата REIPPP, което е довело до значителен напредък в капацитета на възобновяемата енергия – вж. Tobin and Sparkman, 2022.)

Въпреки изброените плюсове съществуват и редица непренебрежими пречки като недостатъчно развитата инфраструктура, финансовите ограничения, нарастващото неравенство в достъпа до енергия и зависимостта на технологиите за възобновяеми източници от добива на ресурси, които представляват *съществени предизвикателства* за успешното реализиране на устойчив зелен преход в Африка:

- Както беше посочено, един от най-сериозните проблеми пред екологичния преход е липсата на подходяща инфраструктура, което възпрепятства възможността да се направят мащабни инвестиции в системи за възобновяема енергия на всички африкански пазари (Bel, 2023). Липсват и целесъобразни механизми за финансиране – очакваните годишни

инвестиционни нужди в размер на 190 млрд. USD за периода 2026 – 2030 г. подчертават финансовия недостиг, който трябва да бъде преодолян, за да се подкрепи зеленият преход (пак там).

- Макар че целта е да се постигне зелено енергийно бъдеще, съществува риск достъпът до енергия да стане още по-неравнопоставен. В този смисъл без внимателно планиране стремежът към мащабни проекти за възобновяеми енергийни източници може да задълбочи съществуващите неравенства, особено в селските райони и в общностите с недостатъчно обслужване (Tobin and Sparkman, 2022).
- Възможно е зеленият преход да наложи да продължи да се разчита на добива на минерали, необходими за изграждането на технологии за възобновяема енергия, вкл. на батерии и слънчеви панели. Има вероятност силно зависимите от добива на нефт, газ и минерали държави да трябва да балансират между икономическия растеж и екологичната устойчивост, което може да предизвика конфликти между изборния от тях път на развитие и зелените ангажименти (Nartey, 2024).
- Преходът към зелени технологии често изисква развитието на сложна инфраструктура и на човешки капитал, а това може да окаже значителен натиск върху икономиките, които вече се борят с множество предизвикателства в областта на развитието. Зелените технологии обикновено се проектират и тестват в развитите страни и е възможно да не съответстват на специфичния контекст на Африка, което в някои случаи може да доведе до частичен или до пълен неуспех при прилагането им (Ikejemba et al., 2017).

За да се получи цялостна представа за потенциалните последици от зеления преход за Африка, всичко казано дотук е обобщено под формата на SWOT анализ (вж. табл. 2). Тази рамка предлага изчерпателен преглед на вътрешните възможности и на външните предизвикателства, пред които са изправени африканските държави в стремежа им да съчетаят усилията си за устойчивост с икономическия растеж. Идентифицирането на ключовите фактори, които определят прехода към възобновяема енергия, може да помогне на заинтересованите страни да придобият по-задълбочено разбиране относно това как да използват богатите ресурси и иновативния потенциал на Африка, като същевременно се справят с критични пречки като неадекватната инфраструктура и различията в достъпа до енергия. SWOT анализът обобщава тази динамика, предлагайки идеи, които могат да са полезни за политиците, за бизнеса и за световната общност в усилията им за насърчаването на устойчиво бъдеще за Африка.

Таблица 2. SWOT анализ на екологичния преход в Африка

<p>Силни страни:</p> <p><i>Потенциал за икономически растеж:</i> Зеленият преход обещава значителни възможности за създаване на работни места и индустриален растеж чрез инициативи за възобновяема енергия.</p> <p><i>Съответствие с глобалните цели за климата:</i> Ангажиментът за устойчивост може да подобри международното сътрудничество и достъпа до финансиране на борбата с изменението на климата.</p> <p><i>Разнообразна наличност на ресурси:</i> Изобилието на природни ресурси, особено на слънчева, вятърна и водна енергия, благоприятства развитието на възобновяемата енергия в Африка.</p>	<p>Слабости:</p> <p><i>Неподходяща инфраструктура:</i> Много африкански държави не разполагат с необходимата инфраструктура за мащабни инвестиции във възобновяема енергия, което възпрепятства напредъка.</p> <p><i>Неравенство в достъпа до енергия:</i> Повече от 600 млн. човека все още нямат електричество, което поражда опасения относно равенството в достъпа до енергия по време на екологичния преход.</p> <p><i>Рискове при изпълнението:</i> Зелените технологии често изискват усъвършенствана инфраструктура и може да не са подходящи за местните условия, което води до потенциални неуспехи.</p>
<p>Възможности:</p> <p><i>Технологични постижения:</i> Иновациите в технологиите за възобновяеми източници предоставят възможности за ефективно прилагане на устойчиви практики на целия континент.</p> <p><i>Подкрепа от международната общност:</i> Засилението на международен фокус върху изменението на климата може да доведе до увеличаване на финансирането и на технологичната помощ за африканските държави.</p> <p><i>Изграждане на капацитет:</i> Създават се предпоставки за развитие на местния експертен опит и инфраструктура за устойчиви енергийни системи, като се насърчава икономическата самостоятелност.</p>	<p>Заплахи:</p> <p><i>Зависимост от ресурсите:</i> Продължаващата зависимост от добива на природни ресурси поражда опасения за устойчивостта на околната среда и може да предизвика конфликти във връзка с използването на ресурсите.</p> <p><i>Глобален икономически натиск:</i> Колебанията на световните енергийни пазари и оттеглянето на финансовата подкрепа за проекти, свързани с изкопаеми горива, могат да повлияят върху икономическата стабилност.</p> <p><i>Климатична уязвимост:</i> Африка остава силно уязвима от въздействието на климатичните промени, което може да подкопае постиженията в областта на развитието и да възпрепятства прехода към по-екологични практики.</p>

Източник: Съставена от автора.

Обобщението от SWOT анализа в табл. 2 нагледно разкрива, от една страна, че богатите природни ресурси на Африка, особено тези, свързани с възобновяемата енергия (слънчева, вятърна и водна), осигуряват стабилна основа за икономически растеж и възможност за постигане на съответствие с глобалните цели за устойчивост. Това би позволило да се създадат нови перспективи за заетост и за развитие на промишлен капацитет, което би могло да изиграе ключова роля за справяне с високите нива на безработица на континента. Същевременно нарастващият глобален фокус върху изменението на климата увеличава шансове-

те за по-широко международно сътрудничество и по-голяма финансова помощ, като по този начин укрепва местните инициативи за възприемане на устойчиви практики.

От друга страна, анализът идентифицира някои слабости и заплахи, които трябва да бъдат преодолени, за да се гарантира успехът на прехода. Недостатъчната инфраструктура и неравнопоставеността в достъпа до енергия представляват съществени пречки за осъществяването на мащабни проекти в областта на възобновяемата енергия. Рискът от задълбочаване на съществуващите неравенства се увеличава от факта, че над половината население на континента няма достъп до електроенергия, поради което преходът трябва да бъде управляван изключително внимателно. Освен това зависимостта от експлоатацията на природните ресурси поражда някои опасения относно екологичната устойчивост и може да доведе до потенциални конфликти относно разпределението на ресурсите. Податливостта на климатичните въздействия допълнително усложнява обстановката и може да подкопае усилията за развитие.

Извършеният анализ показва, че зеленият преход може не само да осигури значителен потенциал за икономически растеж, екологична устойчивост и привеждане в съответствие с глобалните цели за климата в Африка, но и да доведе до немалко сериозни предизвикателства, които трябва да бъдат преодолени. Ето защо, за да се насърчи устойчив и икономически жизнеспособен зелен преход, е наложително да се обърне внимание на слабостите, като същевременно се използват силните страни и възможностите на континента. От много голямо значение е да се постигне баланс между тези плюсове и минуси, за да се увеличи максимално ползите от зеления преход, като заедно с това се сведат до минимум неблагоприятните въздействия върху икономическото развитие и върху благосъстоянието на африканските държави.

Заклучение

От представеното изследване става ясно, че макар африканските държави да допринасят незначително за човешкото въздействие върху климата, те са непропорционално засегнати от климатичните промени, вкл. тежки суши и наводнения, както и недостиг на ресурси. Във връзка с това направената оценка на предимствата и недостатъците на зеления преход разкрива един по-широк поглед върху бъдещето на усилията на Африка за устойчив икономически растеж. Африканските страни се намират на ключов етап от пътя си към постигане на целта за устойчивост и икономически напредък. В стремежа към създаване на едно по-проспериращо бъдеще за тях трябва да се признае обаче, че устойчивото развитие и икономическият растеж са взаимозависими. Зеленият преход

предлага значителни перспективи за използване на огромните възобновяеми енергийни ресурси на Африка, за стимулиране на индустриалния растеж и за разширяване на възможностите за заетост. Но тези възможности трябва да се разглеждат внимателно, като се вземат предвид предизвикателствата, породени от недостатъчно добре развитата инфраструктура, финансовите ограничения и сложността на добива на ресурси.

За да се постигне екологично и икономически устойчиво бъдеще, африканските политики трябва да приоритизират инвестициите както в инфраструктура за възобновяема енергия, така и в технологии, които насърчават устойчивостта. Засиленото сътрудничество с международни партньори може да улесни достъпа до финансиране на борбата с изменението на климата и трансфера на технологии, които имат първостепенна роля за изпълнението на иновативни проекти. Използването на младото население и на богатите природни ресурси на Африка може да стимулира икономическата диверсификация и заедно с това да допринесе за справянето с енергийното неравенство. От изключителна важност е местните заинтересовани страни да бъдат включени в процеса на развитие, за да се гарантира, че решенията са съобразени с контекста и с нуждите на различните общности. Като насърчават приобщаващото развитие, което интегрира устойчивостта в националните политики, африканските държави могат да дадат пример на останалата част от света за балансиране на икономическия растеж с отговорността към околната среда, проправяйки пътя към едно по-справедливо и устойчиво бъдеще.

Същевременно международните институции и световната общност трябва да признаят специфичните предизвикателства и перспективи на Африка в контекста на екологичния преход. Това предполага предоставянето на целева финансова помощ и стимули, които дават приоритет на инвестициите в проекти за устойчива енергия, в допълнение към улесняването на инициативи за изграждане на капацитет с цел подобряване на уменията на местните човешки ресурси и развитие на инфраструктурата. Световните заинтересовани страни трябва да се застъпват за справедливото включване на африканските държави в международния диалог по въпросите на изменението на климата и устойчивото развитие, като гарантират, че техните гласове се чуват и специфичните им нужди се отчитат при формулирането на глобалните политики. Това е от съществено значение за насърчаването на устойчиво бъдеще за Африка и за света като цяло.

Конфликт на интереси

Авторът декларира липса на конфликт на интереси.

Използвана литература

- African Development Bank (AfDB). (2024). Africa, despite its low contribution to greenhouse gas emissions, remains the most vulnerable continent. *Climate Change in Africa*. Available at <https://www.afdb.org/en/cop25/climate-change-africa>
- AJLabs. (2023). How much does Africa contribute to global carbon emissions? *Explainer: News, Climate, 4 Sep 2023*. Al Jazeera Media Network. Available at <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/4/how-much-does-africa-contribute-to-global-carbon-emissions#:~:text=Africa%20contributes%20just%204%20percent,the%20most%20from%20climate%20change>
- Angelova, M. (2024). Efekti na zeleniya prehod varhu malkite i sredni predpriyatiya – dostap do finansirane i administrativni tezhosti. V: *Ikonomicheskoto razvitie i politiki: realnosti i perspektivi. Natsionalni i evropeyski predizvikelstva na prehoda kam zelena ikonomika*. Sofiya: AI „Prof. Marin Drinov“, 351-358. [Ангелова, М. (2024). Ефекти на зеления преход върху малките и средни предприятия – достъп до финансиране и административни тежести. В: *Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи. Национални и европейски предизвикателства на прехода към зелена икономика*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 351-358] (*in Bulgarian*).
- Bel, A. (2023). *Growing green: Catalyzing climate finance in African markets*. Atlantic Council of the United States: Africa Center, Washington. Available at <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/growing-green-catalyzing-climate-finance-in-african-markets/>
- Bobeva, D., Zhelyazkova, V., Aleksandrova-Zlatanska, Sv., Palyova, Ya. (2023). *Prehodat kam zelena ikonomika na Evropeyskiya sayuz i predizvikelstva pred finasoviya sektor i publichnite finansi na Balgariya*. Plovdiv: UI „Paisiy Hilendarski“. [Бобева, Д., Желязкова, В., Александрова-Златанска, Св., Пальова, Я. (2023). *Преходът към зелена икономика на Европейския съюз и предизвикателства пред финансовия сектор и публичните финанси на България*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“] (*in Bulgarian*).
- Dimova, N. i Karpuzova, M. (2024). Predizvikelstvata pred zelenite biznes modeli kato nov podhod v marketinga. V: *Ikonomikata na XXI vek: Krizi, transformatsii, ustoychivost*. Sofiya: Izdatelstvo na NBU, 472-485. [Димова, Н. и Карпузова, М. (2024). Предизвикателствата пред зелените бизнес модели като нов подход в маркетинга. В: *Икономиката на XXI век: Кризи, трансформации, устойчивост*. София: Издателство на НБУ, 472-485] (*in Bulgarian*).
- Georgieva, S. i Branzova, P. (2024). Iztochnitsi na finansirane na projekti, svarzani sas zelenata sdelka. V: *Ikonomicheskoto razvitie i politiki: realnosti i perspektivi. Natsionalni i evropeyski predizvikelstva na prehoda kam zelena ikonomika*. Sofiya: AI „Prof. Marin Drinov“, 191-201. [Георгиева, С. и Брънзова, П. (2024). Източници на финансиране

- на проекти, свързани със зелената сделка. В: *Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи. Национални и европейски предизвикателства на прехода към зелена икономика*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 191-201] (in Bulgarian).
- Ikejamba, E., Mpuan, P. Schuur, P., Hillegersberg, J. V. (2017). The empirical reality & sustainable management failures of renewable energy projects in Sub-Saharan Africa (part 1 of 2). *Renewable Energy*, Vol. 102, Part A, 2017, 234-240. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2016.10.037>
- International Energy Agency's (IEA). (2023) *Africa Energy Outlook 2022*. IEA Publications. Available at <https://www.iea.org/reports/africa-energy-outlook-2022>
- International Institute for Sustainable Development (IISD). (2024) *UN Report Charts Path Towards Just and Sustainable Transition in Africa*. Available at <https://sdg.iisd.org/news/un-report-charts-path-towards-just-and-sustainable-transition-in-africa/>
- Karpuzova, M. (2022). Zelenite biznes modeli – strategicheskoto konkurentno predimstvo. Dokladi ot mezhdunarodna onlayn konferentsiya za studenti i doktoranti na tema „Programite za klimata i svetovната икономика“. *e-Journal VFU*. [Карпузова, М. (2022). Зелените бизнес модели – стратегическо конкурентно предимство. Доклади от международна онлайн конференция за студенти и докторанти на тема „Програмите за климата и световната икономика“. *e-Journal VFU*] (in Bulgarian).
- Meattle, C., Padmanabhi, R., Fernandes, P. de Aragão, Balm, A., Wakaba, G., Chiriach, D., Tonkonogy, B., & Wignarajah, D. (2022). *Landscape of Climate Finance in Africa*. Climate Policy Initiative. Available at <https://www.climatepolicyinitiative.org/publication/landscape-of-climate-finance-in-africa/>
- Mo Ibrahim Foundation (MIF). (2023). *Africa on the road to COP28: reconciling climate & development*. Available at: <https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2023-11/africa-on-the-road-to-cop28.pdf>
- Nartey, L. (2024). Africa doesn't have a choice between economic growth and protecting the environment: how they can go hand in hand. *The Conversation, Canada Edition, June 4, 2024*. Academic Journalism Society. Available at <https://theconversation.com/africa-doesnt-have-a-choice-between-economic-growth-and-protecting-the-environment-how-they-can-go-hand-in-hand-228529>
- Sabotina, D. (2020). Politsentrichno upravlenie na kragovata икономика. В: *Kragova икономика i ustoychivi finansi. Savremenni perspektivi*. София: ВУЗФ. [Съботинова, Д. (2020). Полицентрично управление на кръговата икономика. В: *Кръгова икономика и устойчиви финанси. Съвременни перспективи*. София: ВУЗФ] (in Bulgarian).
- Spasova, E. (2024). Zelenite industrialni politiki na ES i SASHT: sravnitelnen analiz za avtomobilnata industriya. В: *Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи*.

- Natsionalni i evropeyski predizvikatelstva na prehoda kam zelena iкономика*. Sofiya: AI „Prof. Marin Drinov“, 158-165. [Спасова, Е. (2024). Зелените индустриални политики на ЕС и САЩ; сравнителен анализ за автомобилната индустрия. В: *Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи. Национални и европейски предизвикателства на прехода към зелена икономика*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 158-165] (in Bulgarian).
- Tobin, W. and Sparkman, M. (2022). For Africa, economic growth and sustainability intersect. *EnergySource*, July 18, 2022. Atlantic Council, Global Energy Center. Available at <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/for-africa-economic-growth-and-sustainability-intersect/>
- United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2021). *Economic Development in Africa Report 2022: Rethinking the Foundations of Export Diversification in Africa – The Catalytic Role of Business and Financial Services*. United Nations Publications, New York. Available at https://unctad.org/system/files/official-document/aldcafrica2022_en.pdf
- United Nations. Economic Commission for Africa (UNECA). (2024). *Economic Report on Africa 2024: Investing in a Just and Sustainable Transition in Africa*. Addis Ababa, Ethiopia. Available at <https://repository.uneca.org/handle/10855/50162>
- World Bank Group (WB). (2021). *Report: Universal Access to Sustainable Energy Will Remain Elusive Without Addressing Inequalities*. Press release 2021/159/EEH. Available at <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/06/07/report-universal-access-to-sustainable-energy-will-remain-elusive-without-addressing-inequalities>
- Zhelyazkova, V. (2017). *Kragova икономика. Finansovi aspekti*. Sofiya: Izd. „Sv. Grigoriy Bogoslov“. [Желязкова, В. (2017). *Кръгова икономика. Финансови аспекти*. София: Изд. „Св. Григорий Богослов“] (in Bulgarian).
- Zhelyazkova, V. (2020). *Vaznikvane i razvitie na kontseptsiyata za kragova икономика*. V: *Kragova икономика i ustoychivi finansi. Savremenni perspektivi*. Sofiya: VUZF. [Желязкова, В. (2020). Възникване и развитие на концепцията за кръгова икономика. В: *Кръгова икономика и устойчиви финанси. Съвременни перспективи*. София: ВУЗФ] (in Bulgarian).
- Zhelyazkova, V. (2024). Exposure to Climate Transition Risks: Insights from the Bulgarian Banking System in Perspective (2009-2022). In: ERI-BAS (2024). *Economic development and policies: realities and prospects. National and European challenges of the transition to green economy*. Collection of articles, presented at the Annual scientific conference 2023 on December 5th, 2023. Sofia: Prof. Marin Drinov Publishing House, 183-190.

Едуард Маринов е доктор по икономика, доцент в Нов български университет, Департамент „Икономика“, и в секция „Международна икономика“, Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките.

ORCID: 0000-0002-0925-2875, eddie.marinov@gmail.com

Eduard Marinov, PhD, is Associate Professor at the Economics Department of the New Bulgarian University and at the International Economics Department of the Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Sciences.

ORCID: 0000-0002-0925-2875, eddie.marinov@gmail.com

SUSTAINABILITY OR ECONOMIC GROWTH: AFRICA'S GREEN TRANSITION

Abstract: The pursuit of sustainable development in Africa is becoming increasingly critical in light of the exacerbation of environmental vulnerabilities resulting from climate change. Despite contributing less than 4% of global greenhouse gas emissions, the continent faces significant challenges, including droughts and energy access issues that threaten economic stability. This article examines the interdependent relationship between sustainability efforts and economic growth in Africa, proposing that a transition towards renewable energy can stimulate industrial growth and generate employment opportunities. The future prospects of the green transition in Africa are outlined, focusing on the potential of gas resources and renewable energy to combine with economic development. A SWOT analysis is employed to facilitate a systematic evaluation of the benefits and challenges associated with the green transition, with particular attention paid to the potential barriers. The article presents some policy recommendations for integrating sustainability into national strategies and urges the global community to enhance support for Africa's green transition, with the objective of achieving a resilient future.

Keywords: Sustainability; Economic Growth; Renewable Energy; Climate Change; Africa

JEL codes: O55; Q01; Q5

Как да се цитира тази статия:

How to cite this article:

Marinov, E. (2024). Ustoychivost ili iкономически растеzh: Zeleniyat prehod na Afrika (Sustainability or Economic Growth: Africa's Green Transition). *Economic Thought Journal*, 69 (4), 464-484 (in Bulgarian).

<https://doi.org/10.56497/etj2469403>